

Also common to most forms of State failure post-Soviet countries is creating a strong presidential power, which is not included in any of the branches of power, according to the traditional division into legislative, Executive and judicial. As a result, the constitutional consolidation of influence the President on those branches of Government. In science of constitutional law, such a model is often called *shidnoëvropejs'koû*. The case for almost all countries characteristic is permanentne to the text of the constitutions, their reform with the purpose of improvement, conform to the geopolitical, socio-economic realities.

The formation of particular constitutional model in the course of carrying out constitutional reform involves consideration of a number of factors, including: the mentality of society, the level of development of legal culture and consciousness, legal traditions. In addition, among the factors that determine the quality and effectiveness of constitutional models in the world—the socio-economic, political and financial stability, appropriate institutional support.

At the present stage of development, despite the common history and legal traditions, constitutional development in post-Soviet countries has different forms, stages, and temporary measure, especially given the disintegration processes of reformatting the foreign policy priorities and updating of CIS members, the extension of the EU at the expense of the post-Soviet countries.

Key words: the Constitution, a process, model, a Liberal, liberal-étatistskaâ, étatistkaâ.

УДК 342

В. М. СКРИПНЮК,
доктор юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ УПРАВЛІННЯ І ПОЛІТИКИ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Функціонування будь-якої системи державної влади завжди пов'язане з двома базовими аспектами її реалізації. З одного боку, ми ведемо мову про певну систему управління найважливішими сферами суспільно-правового та соціально-економічного життя. А, з іншого боку, як одна з форм влади та владних відносин, державна влада фактично завжди має свій політичний вимір. З суто теоретичної точки зору, подібне поєднання організаційно-управлінського та політичного моментів в процесі здійснення державної влади вирішується доволі просто. Це досягається за рахунок чіткого розподілу між політичними та управлінськими функціями тих чи інших органів державної влади. Проте, на практиці, далеко не завжди існують, так би мовити «чисті» форми політичної та управлінської діяльності.

Проблема, яка постає в цьому контексті аналізу правового забезпечення формування системи ефективної та одночасно демократичної державної влади полягає в тому, що традиційний підхід до аналізу управлінських систем передбачає у якості однієї з їх основних ознак політичну нейтральність. Тобто раціональна бюрократія це не лише модель запровадження славнозвісних веберівських принципів її організації, але й визначально нейтральна щодо своїх політичних вподобань структура. Не випадково, що сам М. Вебер завжди намагався чітко розвести такі поняття як «політик» та «чиновник». Більш того, така структура управління, відповідно до розуміння у М. Вебера, є не просто полі-

тично незаангажованою, але й такою, що взагалі не має будь-яких політичних інтересів. Тобто фактично, вся система управління перетворюється на чистого і ефективного провідника певних задач. При цьому ступінь раціональності такої системи є чітко співвіднесеною зі ступенем її «прозорості», чи її політичної нейтральності.

Безумовно, що у випадку типових систем управління така модель є цілком застосованою. Справедливим також видається і протилежне твердження стосовно того, що виведення державної влади за межі політичної діяльності (сфери політики) позбавляє її своїх специфічних якостей. Державна влада є тим стержнем, на якому утримується все політичне життя суспільства у найрізноманітніших своїх проявах [1, с. 9]. Цю ж тезу свого часу обґрунтував і К. Гаджів, для якого державна влада є «центром світу політичного», а відносини пов'язані із набуттям та реалізацією державної влади «складають основоположні категорії науки, дають ключ до розуміння сутності і призначення політики, політичних інститутів та всієї сфери політичного» [2, с. 186].

Аналізуючи проблеми функціонування та здійснення державної влади, ми, по суті, виділяємо два основних напрями цього процесу: а) реалізація політико-правової практики, пов'язаної з діяльністю всіх без виключення органів державної влади та всіх державних службовців; б) прийняття політичних рішень спрямованих на визначення стратегічних державотворчих і правотворчих орієнтирів, розробка програм політико-правового та соціально-економічного розвитку тощо. Як правило, із першим напрямом діяльності органів державної влади асоціюються професіоналізм та компетентність. Тобто у якості базових розглядаються вимоги швидкості, повноти та ефективності реалізації тих чи інших рішень. На відміну від цього, другий напрям діяльності органів державної влади, який можна умовно окреслити поняттям «суто політичної діяльності», передбачає відповідальність не за реалізацію рішень, а за самі рішення як такі. Чи, інакше кажучи, в системі державної влади ми завжди можемо виділити дві складові підсистеми, одна з яких відповідає за визначення курсу, яким рухатимуться держава і суспільство, а інша – за сам процес цього руху.

Питання взаємодії політичного та управлінського моментів в процесі діяльності державної влади вже протягом тривалого часу є предметом змістовних науково-практичних обговорень серед вчених-юристів. Особливо рельєфно, на нашу думку, ця проблема співвідношення політичного та бюрократичного (надалі ми свідомо будемо використовувати термін «бюрократична діяльність» та «бюрократія», оскільки суто понятійне розмежування між політикою та управлінням може призвести до помилкового висновку про те, що ми заперечуємо момент управління в політичній діяльності. Такий висновок не лише не відповідає інтенціям автора, але й взагалі може призвести до значних методологічних перверсій у розумінні функціонування системи державної влади та її органів) вбачається в процесі реалізації виконавчої влади, яка з точки зору своєї «політичності» посідає проміжне становище між законодавчою та судовою владою (перша з яких є найбільш, а друга – найменш політичною).

Щодо законодавчої влади, то вона є політичною вже за самим своїм визначенням, оскільки в процесі її діяльності набувають вираження як інтереси дер-

жавної публічної влади, так і політичні інтереси класів, прошарків і груп громадянського суспільства [3, с. 47]. Серед всіх гілок державної влади саме законодавча влада виступає головним фактором реалізації таких функцій політичної влади як «формування політичної системи суспільства, організація політичного життя та політичних відносин» [4, с. 155]. До того ж не можна забувати й про те, що у значній кількості випадків самі процеси формування і оновлення складу законодавчої влади відбуваються у формі боротьби професійних політиків та політичних партій за представництво у парламенті.

Безумовно, що закони як такі можуть врегульовувати найрізноманітніші сфери суспільного життя. В цьому сенсі вони зовсім не обов'язково пов'язуються з тими чи іншими проблемами організації державної влади. Однак вплив політики, політичних мотивів та інтересів, у цій ситуації проявляється в тому, що вона визначає ті цілі, ті орієнтири, ті моделі, які мають реалізовуватися на підставі прийнятих законів. З погляду своїх формально-юридичних ознак будь-який економічний закон, що приймається ліберальним парламентом нічим не відрізнятиметься від закону, що приймається соціал-демократичним чи комуністичним органом законодавчої влади. Але, якщо проаналізувати ті цілі, які переслідує прийняття цього закону у кожному з зазначених випадків, можна побачити такі стратегічні політичні інтереси як розбудова ринкової, соціально орієнтованої ринкової та державно-адміністративної моделей економіки.

Стосовно судової влади, то найменший рівень її політичності пояснюється, з одного боку специфікою її завдань, які не можуть знаходитися в залежності від політичних мотивів та впадощань [5, с. 24], а з іншого боку, тими принципами, які конституують її сутність як окремої гілки державної влади. Дійсно, як пише В. Тацій реалізація такої функції як правосуддя передбачає, що діяльність судів базується на законі та справедливості, а не на будь-яких інших засадах (і тому числі й політичного характеру) [6, с. 288]. Однак, разом з тим, подібне виведення судової гілки влади з під впливу «політичного тиску», жодною мірою не означає, що вона виноситься за межі політичного. Оскільки якою б вона не була, судова влада – це завжди влада, а тому вона вже за самим визначенням приймає активну участь в політичному процесі.

На користь цієї тези можна звернутися до діяльності судової влади в США, яку зараз доволі часто розглядають як «взірець демократії». До речі, деякі дослідники називають судову владу в США як найбільш політичну з усіх судових влад, адже американські суди дуже часто беруть на себе функції політичних регуляторів в таких сферах життя суспільства і держави, які в інших країнах вважаються одвічною вотчиною «політичних» органів державної влади: законодавчих інституцій, уряду, адміністративних органів тощо. У жодній іншій країні світу, органи судової влади не залучені до політичного процесу в такий ступінь як у США, «лише в американському суспільстві чисельні політико-управлінські рішення, які в інших державах складають прерогативу законодавчої влади та уряду, розробляються та приймаються в тиші судових кімнат» [7, с. 131].

Наголошуючи на специфіці судової влади в контексті розглядуваної проблеми, можна зазначити, що найменший рівень її політичності пояснюється не

тим, що вона позбавлена чи позбавляється повноважень впливу на політичне життя та на процес розробки і прийняття політичних рішень, а в тому, що ця ознака може бути приписана лише судовій владі в цілому. Тобто, на відміну від законодавчої гілки влади, де як влада в цілому, так і її окремі елементи завжди діють як політичні суб'єкти, та, на відміну від виконавчої влади, елементи якої можуть діяти як в «політичному», так і в «технічному» режимі, структурні одиниці судової влади виконують лише своє політично нейтральне завдання щодо здійснення правосуддя. Хоча рішення судів можуть мати і політичний ефект.

Тож, як ми бачимо, якщо у випадку законодавчої та судової влади, найменні на теоретичному рівні, проблема взаємодії політичного та управлінсько-технічного аспектів може бути вирішена через звернення виключно до функціональних властивостей цих двох гілок державної влади, то у випадку виконавчої влади слід розглядати й її структурну організацію. З одного боку, якщо виходити з закріплення за виконавчою владою тільки функцій виконання законів, то, очевидно, що матимемо всі підстави аби визначити її як політично нейтральний механізм управління. Однак, таким саме незаперечним видається і те, що сутність виконавчої влади ніколи не може бути редукована до її суто етимологічної інтерпретації. Адже навіть на конституційному рівні за виконавчою владою закріплюється цілий ряд важливих політичних функцій і повноважень. Так в ст. 20 Конституції Франції вказано, що уряд визначає та запроваджує політику нації.

Отже специфіка діяльності виконавчої влади полягає в тому, що в ній представлено як політичні, так і суто технічні інститути та органи. Тому, кажучи про створення ефективної системи виконавчої влади і відповідної законодавчої основи для її нормального розвитку слід ретельно проаналізувати, що саме вона становить собою з погляду співвідношення її політичної та управлінської ознак.

Досліджуючи ступінь вагомості політичної та бюрократичної детермінант у функціонуванні виконавчої влади слід не лише проводити розподіл на політичні та бюрократичні посади в органах виконавчої влади, але й ретельно проаналізувати загальні тенденції до посилення в ній політичних та бюрократичних структур. Свого часу К. Якобсен запропонував виділяти фактори, що змістовно впливають на бюрократизацію та дебіюкратизацію виконавчої влади. Перший – низький розвиток виробничих сил, коли державна влада потребує на існування потужного апарату розподілу обмеженої кількості матеріальних благ; другий – сильний ступінь політичної та соціальної напруженості в суспільстві, коли державна влада схиляється до неполітичних способів розв'язання конфліктів. У тому і іншому випадку ми є свідками виходу системи управління з під впливу публічних політичних цілей і її перетворення чи на структуру підтримки корпоративних політичних еліт, чи на формально легалізований, але, по суті, репресивний механізм. Що ж до факторів дебіюкратизації виконавчої влади та збалансування в її діяльності політичного та бюрократичного аспектів, то до них відносяться: перенесення розподільчих функцій на ринкові механізми, забезпечення системи громадського контролю над про-

цесами управління, синхронізація політичних цілей та бюрократичних засобів в процесі суспільного управління.

Звернення до концепції К. Якобсена, зумовлюється тим, що вона дозволяє більш адекватно висвітлити специфіку тих процесів, які відбуваються сьогодні в Україні. Фіксуючи наявність двох передумов бюрократизації виконавчої влади, ми тим самим відзначаємо і той надзвичайно складний стан, в якому опинилася ця гілка державної влади, оскільки зараз вона витрачає зусилля не лише на забезпечення виконання політичних рішень, але й на боротьбу з надзвичайно сильними дестабілізуючими як внутрішніми так і зовнішніми тенденціями. Ми стали свідками появи в Україні такого небезпечного суб'єкта в системі державної влади як «бюрократ-політик», який перетворюється з «безпристрасного чиновника на заангажованого експерта» [8, с. 208–209].

Ми спостерігаємо стрімке підсилення впливу політично безвідповідальних бюрократичних структур державної влади, які долучають (чи намагаються долучити) до сфери своєї компетенції не лише ключові виконавчі функції, але й основоположні рішення в галузі реалізації державної політики, законотворення і, навіть, здійснення правосуддя [9, с. 96]. Тобто якщо раніше можна було чітко вказати на те, де в процесі реалізації державної влади ми маємо справу з політиком, а де – з бюрократом, то зараз навколо кожного з осередків, органів та інститутів прийняття політичних рішень сформувалася така кількість «технічних додатків», що часто-густо стає просто неможливим визначити хто саме приймає рішення, і відповідно – які інтереси воно репрезентує.

Проте, звертаючись до проблеми визначення того, де в процесі здійснення державної влади закінчується політична діяльність і розпочинається бюрократична, необхідно окреслити те, що саме ми маємо на увазі використовуючи такі поняття як «політик» та «бюрократ». Досліджуючи питання взаємодії бюрократичної діяльності та державної влади Гейвуд Флейзіг зазначає: «політик – це будь-який виборний носій державної влади, а бюрократ – будь-який працівник, що здійснює функції державного службовця не на підставі виборів». У результаті, основною відмінністю між політиками та бюрократами є значно більший ступінь зовнішнього впливу, який належить політикам, в той час як бюрократ відчуває вплив лише у межах своєї корпорації. Хоча, це не означає, що самі політики повністю позбавлені можливості впливати на бюрократичний процес.

Оптимальна модель взаємодії політичного і бюрократичного в процесі діяльності державної влади передбачає відсутність таких ситуацій, коли ці два аспекти чи повністю поглинають один одного, чи не взаємодіють взагалі.

Кажучи про розробку оптимального балансу для співвідношення політичного та бюрократичного аспектів в процесі реалізації державної влади можна зафіксувати наступні положення:

1. Повне підпорядкування функцій управління політичним цілям, інтересам і мотивам спричиняє те, що сам апарат управління, в особі практично всіх органів державної влади і особливо її виконавчої гілки, перетворюється на механізм обслуговування тієї чи іншої політичної еліти, яка оволоділа ключовими важелями впливу на державну владу. Така залежність чиновників від

політиків ставить на перше місце не їх професійні якості, а наявність чи відсутність незаперечної лояльності перших по відношенню до останніх (адже саме від політиків залежить доля управлінців всіх рівнів). За таких обставин професійне управління перетворюється на зайвий, і далеко не завжди бажаний, додаток до структурних елементів системи державної влади.

2. Однак, такою небезпечною видається і протилежна тенденція до повного звільнення бюрократичного апарату з під контролю політиків. Не випадково, безконтрольність в діяльності апарату управління завжди призводить до надзвичайно високого ступеня концентрації влади. До того ж відсутність політичного впливу на процеси державного управління фактично суттєво віддаляє державу владу та її органи від установчої влади (тобто від народу). Адже механізми та основні процедури демократії забезпечують насамперед політичну участь громадян в реалізації можливостей щодо їхньої участі в державотворчих процесах. Так саме, виведення бюрократичної діяльності з під впливу політики призводить до того, що перша цілком втрачає свій стратегічний вимір та повністю позбавляється публічного характеру.

Тому, описуючи нині діючі системи реалізації державної влади слід відзначити факт незаперечного поєднання в них як політичних аспектів, так і суто управлінських. При чому це стосується не стільки питань розподілу елементів державної влади на політичні та управлінські (коли, наприклад, законодавча влада визначається як політична, а виконавча – як управлінська), скільки виокремлення і ретельний аналіз політичного та управлінського аспектів в діяльності кожної з гілок державної влади. На наше глибоке переконання, в умовах сучасної України ця проблема є особливо актуальною по відношенню до законодавчої та виконавчої влади. У випадку першої з них, питання співвідношення політики і управління стосуються чіткого усвідомлення того, на що саме спрямовуються основні зусилля законодавців: чи на управління суспільством (коли закони, по-перше, є правовими, а не корпоративними, а, по-друге, спрямовуються на врегулювання та найбільш важливих суспільних відносин) чи на вирішення проблем забезпечення та збереження політичної влади. Що ж до виконавчої влади, то тут ми маємо постійно бути в змозі оцінити ступінь її ефективності та відповідальності, для того аби чітко знати, що саме і коли від неї варто очікувати.

Безумовно, що як такі категорії «політики» і «державного управління» є надто широкими і змістовними аби продемонструвати всю повноту взаємозв'язку між ними в обмеженому рамках дослідженні. Але, разом з тим, такою ж обгрунтованою видається і вимога до здійснення всебічного політико-правового аналізу взаємодії цих аспектів в процесі функціонування державної влади. Більш того, в умовах перехідного періоду і становлення демократичної системи державної влади в Україні необхідно постійно усвідомлювати те, в якому режимі діє державна влада; те, коли вона мусить приймати політичні рішення, а коли їй слід зосередитися на реалізації тих цілей та настанов, які вже були прийняті. Адже, як відзначав В. Авер'янов, еkleктичність політичних та управлінських поглядів робить державно-владні структури все менш здатними розв'язувати проблеми сучасного українського суспільства [31]. В

результаті чого така, на перший погляд, суто технічна проблема політико-правової взаємодії двох аспектів в діяльності державної влади, виявляється одним з ключових моментів в забезпеченні формування і розвитку практично всієї системи державної влади.

Список використаних джерел

1. *Политическая* и правовая жизнь России: актуальные проблемы. – М. : Юрист, 2000. – 256 с.
2. *Гаджиев К. С.* Политическая философия / Гаджиев К. С. – М. : Экономика, 1999. – 606 с.
3. *Реформування* державного управління в Україні: проблеми і перспективи. – К. : Оріяни, 1998. – 364 с.
4. *Политология.* Наука о политике / [под ред. В. П. Андрущенко, Н. И. Горлача]. – К., Харків, 1998. – 672 с.
5. *Батова С. А.* Судебная система России / Батова С. А., Боботов С. В., Ведерников Н. Т. – М. : Дело, 2000. – 336 с.
6. *Конституційне* право України / [за ред. В. Я. Тація, В. Ф. Погорілка, Ю. М. Тодики]. – К. : УЦПС, 1999. – 376 с.
7. *Политическая* система США: актуальные измерения. – М. : Наука, 2000. – 286 с.
8. *Исаев М. А.* Политическая система стран Скандинавии и Финляндии / Исаев М. А., Чеканский А. Н., Шишкин В. Н. – М. : РОССПЭН, 2000. – 279 с.
9. *Гаджиев К. С.* Введение в политическую науку / Гаджиев К. С. – М. : Логос, 2000. – 544 с.
10. *Державне* управління: теорія і практика / [за ред. В. Б. Авер'янова]. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.

Скрипнюк В. М. Проблеми взаємодії управління і політики у в процесі реалізації державної влади в Україні

У статті досліджуються проблеми функціонування та здійснення державної влади, взаємодії політичних та управлінських аспектів цього процесу, специфіка співвідношення політичного і бюрократичного в процесі реалізації різними гілками влади та причини, що їх породжують, тенденції що сприяють виникненню та посиленню у виконавчій владі політичної та бюрократичного структур. Обґрунтовується необхідність розробки оптимального баланс з метою забезпечення співвідношення політичного та бюрократичного аспектів в процесі реалізації державної влади.

Ключові слова: державна влада, політика, управління, співвідношення політичного і бюрократичного, політичний інтерес, принципи та сутність влади, детермінанти, баланс, співвідношення, бюрократичний та політичний аспект.

Скрипнюк В. Проблемы взаимодействия управления и политики в процессе реализации государственной власти в Украине

В статье исследуются проблемы функционирования и осуществления государственной власти, взаимодействия политических и управленческих аспектов в этом процессе, соотношение политического и бюрократического в процессе реализации исполнительной власти. Среди ветвей государственной власти законодательной принадлежит характеристика, как наиболее политической, так как в процессе ее деятельности наиболее полно выражаются интересы публичной власти, политические интересы классов и слоев гражданского общества. Через законы политики определяют цели, ориентиры, модели развития всех сфер общественной жизни. Наименее политически заангажиро-

ванної властью является судебная благодаря ее принципам и сущности, а также специфике решаемых ею задач ввиду, того что она характеризуется как «образец демократии». В статье анализируются политическая и демократическая детерминанты в функционировании исполнительной власти и тенденции, способствующие возникновению и усилению в ней политических и бюрократических структур. Обосновывается необходимость разработки оптимального баланса для обеспечения соотношения политического и бюрократического аспектов в процессе реализации государственной власти.

Ключевые слова: государственная власть, политика, управление, соотношение политического и бюрократического, политический интерес, принципы и сущность власти, детерминанты, баланс, соотношение, бюрократический и политический аспект.

Problems of interaction of management and policy in implementation process of the government in Ukraine

The article analyzes problems of functioning of system of the government through a management system prism by the major spheres public and legal and social and economic life and through a form of the power and the imperious relations. From the theoretical point of view of a combination of organizational and managerial and political aspects in the course of implementation of the government is reached due to accurate distribution between political and managerial functions of public authorities. The effective analysis of managerial systems assumes availability of one of its main signs – a political neutrality of rational bureaucracy in political preferences. In functioning and implementation of the government two main directions of this process are accurately allocated: implementation of the political and legal practice connected with activities of all public authorities and all government employees; adoptions of political decisions on identification of the strategic is also state law-making reference points, development of programs of political and legal and social and economic development. With the first activity of public authorities professionalism and competence, with the second – especially political activities and responsibility for adoption of political decisions are associated. Interaction managerial and political aspects in the course of implementation of the government are accurately traced in functioning of the executive authority, from the point of view of «politichnost» comes to the forefront between legislative and judicial authority. The legislature is political already by the most determination as in the course of its activities receive expression interests of the state public power, political interests of classes and social groups. Through adoption of laws, it determines the purposes, reference points, models, implementation which are directed on an embodiment in life of strategic tasks of development: market, socially oriented market and state and administrative models of economy.

Judicial authority in classical option of implementation is the least politically dependent that is determined by its essence, the principles, specifics of its tasks which can't depend on political reasons and preferences. The lowest level of politization of judicial authority is explained by that, it is deprived of powers of influence on political life and on process of development and adoption of political decisions.

Specific of activities of the executive authority consist in the political and technical institutes and bodies provided in it. Balancing of political and bureaucratic aspects of activities of their bodies are possible because transfer of distribution functions on market mechanisms, providing system of public control over management processes, synchronization of political goals and bureaucratic means in the course of public management. The executive authority in Ukraine is in a difficult condition. It spends efforts to ensuring accomplishment of political decisions and to fight against extremely strong destabilizing both internal and external tendencies. There is a prompt strengthening of influence of politically irresponsible bureaucratic structures of the government, within the competence attach key executive, functions fundamental decisions in the field of implementation of a state policy and lawmaking.

Optimum model of interaction political and bureaucratic in the course of activities of the government assumes lack of a situation in case of which these two aspects or completely absorb each other, or do not interact in general. Complete subordination of management functions to political goals causes transformation of management personnel on the mechanism of servicing of political elite. Full relief of bureaucratic apparatus from control of politicians is dangerous. Absence of control of activities of management personnel causes high concentration of the power and distances the state and its bodies from the constituent power (people).

In the conditions of formation of democratic system of the government it is necessary to realize a condition of the mode of its activities constantly; when it make political decisions and when it has to be concentrated on implementation of those purposes and installations which were already accepted. Eclecticism of political and managerial views does state power structures less capable to the problem resolution of society.

Key words: government, policy, management, ratio of political and bureaucratic, political interest, principles and essence of the power, determinants, balance, ratio, bureaucratic and political aspect.

УДК 342.1

І. А. КУЯН,
доктор юридичних наук

НАРОДНА ІНІЦІАТИВА ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЕГІТИМНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Складна економічна та політична ситуація в державі, обтяжена воєнним конфліктом на сході країни як ніколи актуалізує питання забезпечення легітимності державної влади.

Терміном «легітимність» позначається здатність того чи іншого політичного режиму досягти суспільного визнання та виправдання обраного політичного курсу, прийнятих політичних рішень, кадрових або функціональних змін у структурах влади [1, с. 304–305].

Легітимність вважається соціокультурною характеристикою влади. Її складно вимірювати, оскільки вона не піддається повній формалізації та є явищем доволі мінливим. Проте це не означає неможливість оцінки стану легітимності державної влади. Критеріями оцінки такої якості державної влади слугують стан законності і рівень злочинності, ступінь криміналізації суспільних відносин та кількість і глибина масових протестних акцій, а особливо стан додержання прав і свобод людини і громадянина та ступінь розвитку демократичних інститутів у державі.

Загалом принцип легітимності полягає у відповідності політичної влади держави цінностям, на які спирається відповідний режим і чію діяльність цей принцип забезпечує. У Конституції України як вищу соціальну цінність визнано людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку й закріплено невідчужуваність і непорушність прав і свобод людини. Таким чином утверджується безальтернативність демократичного режиму в державі. Виключно демократичний режим спроможний забезпечити реалізацію прав і